

українській мові таких прикладів вдосталь. Більше складнощів виникає з омофонами у французькій через особливості її фонетики, різниці написання та звучання. Тут варто лише згадати слово *beaucoiur*, де через збіг багатьох голосних і особливості їх читання ми маємо лише чотири звуки (*boku*). Цей приклад демонструє як фонетичну складність, так і багатозначність слова, оскільки має декілька споріднених значень «*дуже*», «*багато*».

Зазвичай явище омонімії викликає жвавий інтерес у студентів. Особливо, коли можна провести паралелі власної мови та тієї, яка вивчається. Але слід пам'ятати про міжмовні омоніми, так звані «фальшиві друзі перекладача», які завдають також немало незручностей при вивченні, оскільки, зазвичай вони звучать однаково в обох мовах, але мають різні значення. Щодо міжмовних омонімів у французькій та українській, то маємо такий приклад як от *parole*, що перекладається як «слово» та українське «пароль», що означає «код».

Зацікавленість студентів в омонімах та їх проявах головне правильно спрямувати (через виконання творчих завдань, проєктів, досліджень) і результатом стане легке та швидке засвоєння нових лексичних одиниць.

Складність розуміння правильного вживання омонімів у відповідному контексті не обмежується просто відсутністю необхідних знань. Адже останні не є гарантією їх доцільного використання. Знання в сукупності з аналізом, практикою та вдосконаленням набутих знань та навичок допомагають подолати будь-які мовні бар'єри.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баллі, Ш. (2001) Французька стилістика. М.
2. Кочерган, М. П. Вступ до мовознавства. Омонімія. URL: <https://pidru4niki.com/1260120648093/dokumentoznavstvo/omonimiya>
3. Le Robert. Dico en ligne. URL: <https://www.lerobert.com/>

**Валентина Мойсюк
Чернівці**

ПИТАННЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ В СУЧАСНОМУ МОВОЗНАВСТВІ

Мова, як відомо, є однією із форм духовної культури народу, безпосереднім виразником його ментальності. Акумулюючи досвід суспільства, забезпечуючи зв'язок між поколіннями та зберігаючи багатовікову пам'ять народу, вона водночас змінюється в просторі й

часі, реагуючи на всі зміни в соціумі та мовній свідомості її носіїв. Особливий інтерес це питання викликає сьогодні, коли інтеграційні процеси в області науки і техніки досягнули досить високого рівня і розвиваються далі. Ця ситуація позиціонує проблему інтернаціоналізмів як одну із найбільш досліджуваних у мовознавстві, що пояснюється тією перманентно зростаючою роллю, яку відіграють міжнародні слова і терміни в різноманітних областях мовної діяльності (В. Акуленко, У. Вайнрайх, Ю. Жлуктенко, Л. Крисін, В. Розенцвейг, Е. Хауген та ін.). Ще на початку XX ст. деякі дослідники (А. Мейє, Е. Ріхтер, О. Есперсен та ін.) вказували на існування особливого прошарку інтернаціональної лексики як на явище мовної дійсності, яке своєрідно відображає соціально-економічний, культурний та науковий контакти в історії різних народів. У формуванні лексичного фонду різних національних мов спостерігають дві тенденції: одна із них посилює національні елементи словникового складу, інша – інтернаціональний лексичний фонд, створений за рахунок «міжнародних слів», або «інтернаціоналізмів».

Традиційно інтернаціональними словами, єдиними в своєму роді, вважали греко-латинізми, в яких вбачали «зародок майбутньої єдиної мови людства» (Свадост, 1968, с.199). Безумовно, при цьому не заперечували значний внесок європеїзмів – запозичень з італійської (лексика фінансової, культурної і мистецької сфер) та французької (сфера моди і світського життя) мов – у поповнення словникового складу всіх європейських мов. Розпочатий наприкінці XX ст. процес глобалізації, в основі якого лежить «американізація», яка значно впливає на загальну мовну картину світу, докорінно змінює вектор дослідження інтернаціональних слів. Англійська мова, зокрема американського варіанту, практично отримала статус інтернаціональної, породжуючи «інтелектуальну катастрофу», внаслідок якої відбувається «інтервенція» англійських елементів у мовні системи інших мов. Унаслідок цього, в мовах з'являється новий прошарок інтернаціональних лексем, які стають загальноновживаними формами семантичного визначення важливих понять сучасної світової культури, науки і техніки, – «глобалізми» (термін І. Кожевнікової). Отже, **актуальність** нашого дослідження зумовлена зростанням у сучасному мовознавстві інтересу до процесу глобалізації англійської мови, а також до результатів її впливу на інші мови світу. Основна **мета** нашої розвідки полягає у висвітленні специфіки інтернаціоналізмів як мовної категорії.

Одним із важливих питань у цій площині постає доцільність відмежування інтернаціональних одиниць від різних типів запозичень.

Так, одні мовознавці розглядають їх серед повних або часткових запозичень (О. Селіванова, Т. Панько, Ф. Березін, І. Смирнов, І. Огієнко, Я. Грот, Г. Хютль-Ворт, М. Форгаши, Л. Крисін та ін.). Другі заперечують таке ототожнення, оскільки запозичення є діяхронною категорією, умовною для певного синхронного зрізу існування мови, а інтернаціоналізми є об'єктивно існуючою міжмовною категорією синхронії (М. Алефіренко, В. Акуленко, А. Олійник та ін.). Треті розглядають інтернаціоналізми як окремий пласт лексики, який має характер запозичень, але виходить за їх межі (Т. Кияк та ін.).

Розрізнення цих двох категорій, на думку В. Акуленко, лежить «у питаннях кількості, соціальної бази, генетичного відношення мов, що входять до ізоглос інтернаціоналізмів, у співвідношенні їхніх форм і значень» (Акуленко, 1988, с.149). Але абсолютизація вимог до різних аспектів інтернаціональності часто веде до серйозних лінгвістичних дискусій, що доводить детальний аналіз кожної з ознак.

Так, першою з ознак інтернаціоналізмів лінгвісти висувають істотну лексико-семантичну спільність значення, завдяки якій вони полегшують обмін інформацією між носіями різних мов (Акуленко, 1988; Розенталь, Теленкова, 1985). Інтернаціоналізми запозичуються із початковим значенням і фонографічною формою з мови-позичальниці, напр.: англ. *marketing* «маркетинг», *dumping* «демпінг», *lobby* «лоббі». Натомість потрапляючи до словникового складу мови-реципієнта, вони можуть зазнати вплив національної культури, а з часом уже і не сприйматися як «чужий» елемент, підпорядковуючись надалі законам розвитку лексики цієї мови. З часом, звичні та загальновживані інтернаціоналізми отримують навіть нові, часто вже неінтернаціональні значення, а інколи взагалі можуть втратити інтернаціональне значення. Тому доцільніше говорити про відносний характер їхньої спільності.

Хибним постає також твердження про те, що запозичені з одного джерела інтернаціоналізми мають графічну і звукову подібність, але, як надбання мови-реципієнта, вони видозмінюють свою зовнішню оболонку (Акуленко, 1988). Відтак, інтернаціоналізми визначають як «слова спільного походження, які існують у багатьох мовах із тим самим значенням, але які оформлені зазвичай відповідно до фонетичних і морфологічних норм мови-розичальниці» (Розенталь, Теленкова, 1985), як «слова або сполука, що існують у багатьох мовах з однаковим значенням, хоч оформлені згідно із закономірностями певних мов» (Селіванова, 2006, с.188).

Засвоюючись із потреб суспільства, інтернаціоналізми не можна

замінити питомими мовними словами, що наближає їх до власне запозичень, які поєднують експонент і абстрагований зміст лексичної одиниці, напр.: англ. *fast-food* «дешевий ресторан зі швидким обслуговуванням», англ. *lurker* «особа, яка таємно читає листи», нім. *ostalgie* «ностальгія за колишньою ГДР». Через це інтернаціоналізми можуть також уподібнюватися до ксенізмів або екзотизмів, які називають специфічні, відсутні в житті народу явища із життя іншого народу, напр.: *tchador* «довгий чорний одяг іранських жінок», *zazen* «японські медитації, що практикують у дзен-будизмі». На думку Р. Ковалевського, до інтернаціональної лексики слід зараховувати також етнографізми на зразок: фр. *Sorbonne*, англ. *Big Ben*, укр. *Печерська Лавра*. Але в такому випадку будь-яке запозичення може бути сприйняте як інтернаціоналізм, або ж навпаки, що й зумовлює дискусії щодо їхньої ідентифікації. Тому слід зазначати, що інтернаціоналізми, на відміну від запозичених, виражають поняття міжнародного значення.

У цьому контексті зазначимо також, що процес запозичення стосується лише однієї мови, а інтернаціоналізація пронизує кілька мов, зближуючи між собою неблизько-споріднені мови (В. Акуленко, О. Білецький, Н. Амосова, Н. Авілова, О. Шахрай та ін.). Враховуючи ступінь поширення інтернаціоналізмів і належність до кількох мов, лінгвісти визначають їх як лексичні одиниці, які функціонують у кількох (не менше ніж у трьох) світових мовах, близьких за звуковою, графічною і семантичною формами, які з'явилися внаслідок мовних контактів і які виражають спільні для багатьох культур поняття з областей науки, техніки, бізнесу, політики, мистецтва, засобів комунікації (Рыцарева, 2002, с.9).

Поняття «інтернаціональне» виходить за межі двох протилежних та взаємовиключних понять «своє / чуже». Це, радше, своє та чуже одночасно: якщо в будь-якій мові будь-який іншомовний елемент вважається чужим, його інтернаціональність ставиться під сумнів; будь-який іншомовний елемент вважається своїм, якщо він добре засвоєний, і, навпаки, чужим, якщо в його засвоєнні немає необхідності. А це означає, що інтернаціональне втілено в різних національних реалізаціях. Воно не існує поза межами національного і не може протиставлятися національному як щось зовнішнє, позанаціональне. Виконуючи комунікативну функцію, інтернаціоналізми залучені в синтагматичні та парадигматичні відношення, беруть участь у словотвірних процесах і збагачують словниковий фонд мови. Незважаючи на те, що інтернаціоналізми переважно розглядають як «чужі» елементи в мові, їхнє поширення в

словниковому складі сприяє ефективнішому використанню цієї мови в процесах міжнародного обміну інформацією, що підвищує її статус.

Відтак, особливість інтернаціоналізмів як особливої мовної категорії полягає в тому, що вони мають подвійний статус: як одиниці лексичної системи кожної окремої мови і як спільні одиниці всієї мовної спільноти. Іншими словами, вони поєднують одночасно національні та інтернаціональні ознаки, виявляючи свій інтернаціональний характер під час синхронного зіставлення із відповідними аналогами в національних мовах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Акуленко, В. В. (1988) Основні етапи інтернаціоналізації словникового складу слов'янських мов. *Слов'янське мовознавство*. Київ: Наукова думка. С. 148-167.

2. Розенталь, Д. Э., Теленкова, М.А. (1985) Словарь-справочник лингвистических терминов. Москва: Просвещение.

3. Рыцарева, А. Э. (2002) Прагмалингвистический аспект интернациональной лексики (на материале английского языка). Волгоград.

4. Сवादост, Э. П. (1968) Как возникает всеобщий язык? Москва: Наука.

5. Селіванова, О. (2006) Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К.

*Муляр Ірина
Дніпро*

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В МЕБЛЕВІЙ ЛЕКСИКОСИСТЕМІ

Сучасна українська лексика на позначення меблів житлового приміщення перебуває в постійному русі та розвитку. Відгукуючись появою нових номінативних одиниць, меблева лексикосистема реагує на зміни, пов'язані з утіленням новітніх технологій у виробництві меблів та меблевих аксесуарів, застосуванням сучасних матеріалів виготовлення, декорування та оббивки, інноваціями в проектуванні меблів, новими підходами щодо організації побутової сфери. Наразі численні меблеві каталоги, рекламні проспекти, інтернет-ресурси фіксують нові предмети меблів, меблеві аксесуари, матеріали тощо, що потребують означення. Особливу увагу на себе звертають лексеми, не зафіксовані в наявних загальномовних словниках та класифікаторах